

УДК 174.4 (477)

Близнюк Т.П.
к.е.н. доцент кафедри менеджменту та бізнесу ХНЕУ

КРОС-КУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ДІЛОВОЇ КУЛЬТУРИ

Анотація

Визначені основні національні риси, які впливають на українську ділову культуру, а саме: поєднання «індивідуалізму» та «колективізму»; поліактивність культури; універсальність нації; хуторянство, як природний стан українця. Ключові слова: індивідуалізм, колективізм, поліактивність, універсальність, хуторянство

Аннотация. Близнюк Т.П.

КРОСС-КУЛЬТУРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ УКРАИНСКОЙ ДЕЛОВОЙ КУЛЬТУРЫ

Определены основные национальные черты, которые влияют на украинскую деловую культуру: объединение «индивидуализма» и «коллективизма»; полиактивность культуры; универсальность нации; хуторянство, как природное состояние украинца. Ключевые слова: индивидуализм, коллективизм, полиактивность, универсальность, хуторянство.

Annotation. Blyznyuk T.P.

CROSS-CULTURAL FEATURES OF UKRAINIAN BUSINESS CULTURE

The main national characteristics that influence on Ukrainian business culture are: gathering of "individualism" and "collectivism"; polychromic culture, the universality of the nation; hutoryanstvo as the natural state of Ukrainian. Key words: individualism, collectivism, polychromic culture, universality, hutoryanstvo.

На сьогодні особливо гостро відчувається значний вплив інтернаціоналізації, глобалізації та інтеграційних процесів, які охоплюють весь світ. Усе більша кількість підприємств здійснює свої операції на території багатьох країн одночасно. Саме тому все більш актуальною

стає проблема вивчення культурних особливостей, менталітету окремих національностей та їх вплив на процес розвитку системи крос-культурного менеджменту, оскільки культура кожного народу є первинною до її економіки, політики, права та моралі [2, с. 65].

Основу крос-культурного менеджменту складають емпіричні дослідження голландських та американських вчених Г.Хофстеде, Ф.Тромпенаарса, Е.Холла, базові постулати яких лежать в основі всіх існуючих на сучасному етапі досліджень. Значний внесок в розвиток крос-культурного менеджменту зробили теоретико-практичні розробки Р.Блейка, П.Вернона, Дж.Дістефано, С.Іошімурі, Д.Квіна, Ф.Клукхона, Г.Лейна, К.Ліндзі, Т.Пітерса, Дж.Рокіча, Дж.Рорбарха, Ф.Стродтбека, Р.Уотермана, С.Ханді, П. Харріса, в яких розглянуті питання, пов'язані з типологізацією культур. Проте досі ще недостатньо досліджено взаємозв'язок між національною культурою, ментальністю та діловою культурою України.

Метою даного дослідження є визначення національних особливостей української ділової культури.

Україна географічно знаходиться між Заходом і Сходом. Саме тому ділова культура України за більшістю параметрів займає проміжне положення між Західною і Східною культурами[1,7], перш за все це поєднання характеристик «індивідуалізму» та «колективізму» в українському менталітеті, що дозволить Україні стати ланкою, яка поєднає Схід та Захід.

Згідно з теорією Р. Льюїса [3], відповідно до цінностей, традицій та ідеалів, усі культури світу можуть бути поділені на три групи: моноактивні, поліактивні та реактивні. Як і інші слов'янські нації, Україна є однією з самих поліактивних країн світу. Таку культуру мають «рухливі» народи, що багато спілкуються.

Поліактивна культура більш орієнтована на людей, ніж на роботу. Особливостями поведінки представників цієї культури є [1,5-7]: 1) планування лише у загальних рисах; 2) виконання декілька справ одночасно; 3) можливість працювати в будь-який час; 4) непунктуальність; 5) непередбачуваність графіку та швидка зміна планів відповідно до ступеня значимості того чи іншого заходу; 6) накладання одного проекту на інший; 7) інтерпретація фактів на власний розсуд.

Усі ці фактори необхідно врахувати іноземним партнерам при спілкуванні з представниками української ділової культури особливо, якщо вони є представниками іншої групи культур.

Українська нація є універсальною [4] за своєю суттю. Саме тому українець легко опановує декілька суміжних професій, в скрутних ситуаціях уміє швидко знайти нестандартне рішення. У цьому йому допомагає його особливе світовідчуття – з витіювато-оптимістичним початком, образністю і прагненням все прикрашати. Жвавість, нестандартні ходи, несиметричні відповіді – все це виявляється як в українській економіці, так і в геополітиці. І в цьому наша психологічна перевага. Адже ці риси не властиві ні європейцям, ні американцям. Західна культура сповідає вузьконаправлену спеціалізацію і чітке дотримання інструкцій [1].

Найбільш характерною рисою, що відрізняє українців від інших слов'ян є хуторянство, як природний стан української нації [1,7]. Навіть у великих містах понад 60% населення є хуторянами. Основними особливостями цієї національної характеристики є [1,7]: 1) сприймання себе досить «мудрим» ніж усі інші; 2) побоювання усього нового та радикального, що може нести потенційну небезпеки власному благополуччю; 3) прагматизм українця – «моя хатина з краю»; 4) вільнолюбство, як історична риса козаків; 5) кмітливність, хитрість та лукавство; 6) ощадливість, «господарність», працьовитість заради власної вигоди; 7) перевага «серця над розумом», емоційність рішень; 8) миролюбність, неагресивність, уміння уникати зіткнень; 9) толерантність нації.

Скромність українця, високий український інтелект, універсальність та прагнення до заможності, але не багатства, рано чи пізно зіграють свою позитивну роль на макроекономічному рівні.

Усі ці українські національні риси є чинниками стабільності, а стабільність є заставою довіри з боку іноземних інвесторів, яка підвищує вірогідність підвищення їх інтересу до України та її нації.

Напрямами подальшого дослідження є розробка конкретних рекомендацій щодо шляхів подолання крос-культурних бар'єрів для іноземних інвесторів та менеджерів при спілкуванні з представниками української ділової культури та використання позитивних рис української нації як однієї з її конкурентних переваг.

Література

1. Беляєв С. Загадка української душі или особенности менталитета українців. Часть 2 / С. Беляєв. Режим доступу: <http://www.management.com.ua>.
2. Выжлецов Г. П. Аксиология культуры / Г. П. Выжлецов. – СПб. : Изд-во С.-Петербургского университета, 1996. – 152 с.
3. Льюис Р. Д. Деловые культуры в международном бизнесе. От столкновения к взаимопониманию / Р. Д. Льюис ; пер. с англ. – М. : Дело, 1999. – 440 с.
4. Невлева И. М. Деловая культура: универсальность и специфика: [монография] / И. М. Невлева. – Белгород : Кооперативное образование, 2001. – 241 с.
5. Соколов А. В. Феномен социально-культурной деятельности / А. В. Соколов. – СПб. : СПб ГУП, 2003. – 204 с.
6. Яранський Д. М. Концептуальні основи формування вітчизняної моделі управління / Д. М. Яранський, Н. М. Мішковець // Економічний вісник Донбасу. – 2006. – № 1(3). – С. 108–113.
7. Lepeyko T. Cross-cultural communication in Ukraine / T. Lepeyko, T. Blyznyuk // Conference Day 2010, 5th of may 2010. Global Business Management. – p. 151-157.